

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus secundus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

Exercere manus: has ubi protulit,
 Et falli libuit, totus in arduum
 Autumnus rapitur, silvaque mobilis.
 Instat deinde sitis non levior fame;
 Qua cum percaluit sanguis, & igneis 170
 Exarsit facibus, stat miser obvios
 Fluctus ore vocans, quos profugus latex
 Avertit, sterili deficiens vado,
 Conantemque sequi, deserit. hic bibit
 Altum de rapido gurgite pulverem. 175

etiam aliquando manum exercere, & ea, quae meditata sunt, ad verum perducere. Sic omnes Mss. & observavit in parte Isacius Pontanus. Tale est lib. 5. Nat. Quaest. 18. Nos sine ulla parcimonia nostri alienique sanguinis movemus manum & navigia deducimus. Sic enim meliores Mss. ubi vulgo maria. Gron. 167. Falli] Nec enim sperabat se posse prehendere: tantum experiri voluit.

168. Autumnus] Pomorum maturi fructus copia, tamique fugaces. Farn.

171. Exarsit] Sitis. Farnab. Stat miser obvios Fluctus ore vocans,] Lipsii liber, petens. Si admittam, non commovebor, quod hoc verbum aptius

(nam vocans eodem sensu & simplex & in compositis passim Seneca) sed sola reverentia tot indubitata bona nobis elargiti codicis Etrusci: quamvis suspicari possis interpretantium esse. Gronovius.

174. Hic bibit] Arenas capit pro aqua quae fuit. Farnabius.

175. Altum de rapido gurgite pulverem.] Vbi expromserint viti summi rationes, quibus inducti docent nos, finem huic Choro deesse; quid nobis statuendum sit, considerabimus. Nunc nolumus damnare inauditos: sed neque apparet causa, cur lectorem moremur asteriscis. Gronovius. Gurgite] Ex alveo fugitivi gurgitis. Delrinus.

ACTUS SECUNDUS.

* ATREUS. SATELLES.

Atreus ulciscendi fratrem certus de vindictae ratione cum Satellite deliberat, quem ad honesta consulentem non audit, impiam tandem & infandam ultionis rationem excogitat.

Atr. Ignave, iners, enervis, & (quod maximum) Probrum tyranno rebus in summis reor)

Inulte,

* ATREUS. SERVUS.] Non Cruserianus tantum, sed & Florentinus, cum hic in inscriptione, tum per totum hoc colloquium, ubi & Vossianus, habet: SATELLES & SAT.

pro illis, SERVUS & SER. Itaque non dubitavimus ita restituere. Gronovius.

177. Rebus.] In magna potentia & rerum summa. Farnabius.

180. Irati?

Inulte, pos
 Fasque om
 Iratus Atr
 Debat a
 Utrunque
 Lucere &
 Micare fer
 Argolica t
 Hostem, r
 Arces. re
 Populus M
 Tegit ac tu
 Hæc ipsa p
 Ruat vel in
 Age animo
 Sed nulla t
 Atrox, cr

180. Irati? principes mem
 agi Iratus Atr
 tus Debat ar
 mare Utrunque
 mi agros lucere
 etiam mirum quan
 garibus scriptis
 tamen, quia &
 stant, non pos
 antiquissimi con
 nere. Iratus A
 multum addit g
 in illo: Medea
 Hannibal peto
 nium: tantis v
 demnatus esse m
 tus tuis Debel
 possis Neronen
 Atrea, Roman
 gulum Pelopor
 nec novum au
 tis Senecam v
 verba suam av

Inulte, post tot scelera, post fratris dolos,
 Fasque omne ruptum, questibus vanis agis
 Iratus Atreus? fremere jam totus tuis 180

Debebat armis orbis, & geminum mare
 Utrunque classes agere: jam flammis agros
 Lucere & urbes decuit; ac strictum undique
 Micare ferrum. tota sub nostro sonet

Argolica tellus equite: non silvæ tegant 185
 Hostem, nec altis montium structæ jugis

Arces. relictis bellicum totus canat
 Populus Mycenis. quisquis invisum caput
 Tegit ac tuetur, clade funesta occidat.

Hæc ipsa pollens incliti Pelopis domus 190
 Ruat vel in me, dummodo in fratrem ruat.

Age anime, fac quod nulla posteritas probet;
 Sed nulla taceat. aliquod audendum est nefas
 Atrox, cruentum; tale, quod frater meus

Suum

180. *Iratus? at Argos*] Longe aliter principes membranæ: *questibus vanis agis Iratus Atreus. Fremere jam totus tuis Debebat armis orbis, & geminum mare Utrunque classes agere: jam flammis agros lucere & urbes decuit. Quæ est mitum quantum à vulgaris & vulgaribus scriptis libris ducentis abeant, tamen, quia & verbis & sensibus constant, non possum & hic unicus atque antiquissimi codicis auctoritatem spernere. Iratus Atreus nomine personæ multum addit gravitati sententiæ. Ut in illo: Medæa fugiam? Apud Livium: Hannibal peto pacem. Apud Suetonium: tantis rebus gestis C. Caesar condemnatus esset. Illud, fremere jam totus tuis Debebat armis orbis, causari possis Neronem potius decere quam Atrea, Romanum Principem quam regulum Peloponnesi, & vix totius. Sed nec novum aut inobservatum eruditus Senecam vetustis personis tribuere verba suam ævum decentia: nec ab-*

surdum est impotentem & injurias suas non parvi æstimantem tyrannum superbius de viribus suis loqui, denique eodem jure orbem dicere poterat impetii sui, quo Minos apud Ovidium, Iovis incunabula Creten, qui meus est orbis. Nam classes agere mare, seu mare classibus agi, agitari, inquietum haberi, ut Hercule Fur. Si æterna semper odia mortales agant. Vbi Etruscus sane, gerant. Sed vide Gruterum. Vulgo: fremere jam totum tuis D. a. omnis & g. m. Innare classis: jam tuis. Gron. Argos] *Hic Argos confundi cum Mycenis vides.* Farnabius.

181. *Geminum*] Ionium & Egæum, quæ Peloponnesum utrinque alluunt. *Idem.*

185. *Equite*:] Equitatu, equitibus. *Idem.*

186. *Hostem*,] Thyestem, quem nominare non dignatur. *Idem.*

194. *Tale*,] Quale mallet frater se in me fecisse, quam me in illum. *Id.*

195. *Suum*

Suum esse mallet. scelera non ulcisceris
 Nisi vincis. & quid esse tam sævum potest,
 Quod superet illum? numquid abjectus jacet?
 Numquid secundis patitur in rebus modum,
 Fessis quietem? novi ego ingenium viri
 Indocile: flecti non potest, frangi potest. 200
 Proin antequam se firmet, aut vires pareat,
 Petatur ultro; ne quiescentem petat.
 Aut perdet, aut peribit. in medio est scelus
 Positum occupanti. *Sat.* Fama te populi nihil
 Adversa terret? *Atr.* Maximum hoc regni bonū est, 205
 Quod facta domini cogitur populus sui
 Tam ferre, quam laudare. *Sat.* Quos cogit metus
 Laudare, eosdem reddit inimicos metus.
 At qui favoris gloriam veri petit,
 Animo magis quam voce laudari volet. 210
Atr. Laus vera & humili sæpe contingit viro:
 Non nisi potenti falsa. quod nolunt, velint.
Sat. Rex velit honesta; nemo non eadem volet.

195. *Suum esse malis.*] Florentia, mallet. Et vers. 201. Proinde antequam se firmet aut vires parat. Gronovius.

196. *Nisi*] Nisi majora scelera facis. Farnabius. Et quid] Nec tamen video, qua ratione illum vincam, quem nulla domat fortuna aut sui memorem reddit: in adversis enim rebus non deprimitur, in prosperis supra modum insolebit, neque in laboribus admittit quietem, etiam exul modo machinatur mihi malum. *Idem.*

200. *Indocile:*] Indomitum. *Idem.*

201. *Antequam*] Prius ipsum invadam, quam ille me. *Idem.*

203. *In medio*] Uterque nostram meditatatur scelus, qui autem prius ceperit, melius perficiet. *Idem.*

207. *Quam ferre tam laudare*] Scribe cum Etrusco: Tam ferre quam laudare. Et vel hac nota agnosce L. Annæum, cui proprium & frequentissi-

mum in usu harum particularum naturalem ordinem invertere. Ut de clementia 1, 3. Illius demum magnitudo stabilis fundataque est, quem omnes tam supra se esse quam pro se sciunt. Cum significaret, tam pro se quam supra se, vel non tantum supra se, sed etiam pro se. Quod primus observavit Petrus Faber Semestium 1, 23. Gronovius.

211. *Laus vera,*] Infimo cuique ex merito præbetur laus: potenti etiam immerito. Farnabius.

212. *Quod nolunt*] Etiam invitati cogantur laudare. *Idem.*

213. *Rex velit honesta;*] Plinius, in Panegyrico: Vita principis censura est, eaque perpetua: ad hanc dirigitur, item, Melius homines exemplis docentur. Claudianus: — componitur orbis Regis ad exemplum: nec sic infestitate sensus Humanos edita valent, quam vita regentium. Mobile mutatur semper

Atr. Ubique
 Precario re
 Nec cura j
 Instabile
 Privata bo
Sat. Nefas
Atr. Fas ef
 Quid enim
 Sceleri pe
 Regnumq

cum principe v
lic, dicregem v
 215. *Precari*
 ex alieno arbitrio
 218. *Privat*
 rum propria su
 juris omisit: q
 bonum sit, &
 pem pertinet.

Qua placet, p
 219. *Vel m*
Idem.

Atr.
 220. *In illo*
Idem.

221. *Quod*
talium?] De
 profeminasse L
 ter omnes scip
 illi religio est
 Basileensis sic
 cisse illum inn
 firmarent. Si
 lesve, acta res
 partem aliter
 linus viderur
 buisse. Nobis
 ne abundum
 minime vider
 meoque & in
reliquit crim
 quæso hic inc
 puta fratris, v
 taminatum cr
 lus in me mes
 tesceravit? N

Atr. Ubicunque tantum honesta dominanti licent,
Precario regnatur. *Sat.* Ubi non est pudor, 215

Nec cura juris, sanctitas, pietas, fides;
Instabile regnum est. *Atr.* Sanctitas, pietas, fides,
Privata bona sunt: qua juvat, reges eant.

Sat. Nefas nocere vel malo fratri puta.
Atr. Fas est in illo, quidquid in fratre est nefas. 220

Quid enim reliquit crimine intactum? aut ubi
Sceleri pepercit? conjugem stupro abstulit,
Regnumque furto: specimen antiquum imperii

Fraude

cum principe vulgus. Deltius. Fac ve-
lit, dic regem velle. *Farnabius.*

215. *Precario*] Non absolute, sed
ex alieno arbitrio. *Idem.*

218. *Privata bona sunt:*] Privato-
rum propria sunt bona. *Idem.* Curam
juris omisit: quia illa potius publicum
bonum sit, & potissimum ad princi-
pem pertinet. *Delrius.* *Qua juvat,*]
Qua placet, pro lubricine sua. *Farn.*

219. *Vel malo*] Etiam si scelerato.
Idem.

220. *In illo*] Tam egregie impio.
Idem.

221. *Quod enim reliquit crimen in-
tactum?*] *Delrius* testatur hoc solam
proseminasse Lipsiensis, in qua præ-
ter omnes scriptos & editos is, quem
illi religio est nominare, ex margine
Basileensis sic ediderit: nec male fe-
cisse illum innominatum, si *Mss.* con-
firmarent. Si nihil interest, qui qua-
lesve, acta res est: nam potiozem *Pall.*
partem aliter habuisse docendo *Comel-*
inus videtur fateri quosdam sic ha-
buisset. Nobis tamen sine magna ratio-
ne abundum & castissimis membran-
is minime videtur, quæ cum *Vossiano*
meoque & infinitis aliis: *Quid enim*
reliquit crimine intactum? Et quid
quæso hic incommodi? Quid enim,
puta fratris, vel meum, reliquit incon-
taminatum crimine? aut qua in re sce-
lus in me meosve aut mea pattandum
reservavit? Nam quod quis putet huic

posteriori membro melius convenire,
quod crimen intactum; crederem, si hic
esset, cui, non ubi: nunc longe con-
gruentius antiquum. *Gronovius.*

222. *Stupro*] Hoc est, adulterio,
loquitur *rogatus* quemadmo-
dum & lex Julia de adulteriis, teste *Pa-*
piniانو & *Modestino* l. inter liberas,
l. stuprum D. ad leg. Jul. de adultera-
lib. 101. D. de verb. signific. vide *Al-*
ciatur lib. 1. disjunct. cap. 26. & 2.
prætermittor. *Catellianum* Cortam in
Memor. in voce Adulterium. dixi in
Repet. l. transigere, C. de transfectione.
Delrius.

223. *Specimen antiquum imperii*]
Nonnemo librorum antiqui. Quod ar-
tipit vir eruditus, quia in *Phœnissis*:
Non te ut reducam veteris ad specimen
domus. Sed in hoc hypallage est: illo
autem loco antiquum servat liber opti-
mus. *Specimen* sumit à *Virgilio* in 12.
Aeneidos. — *tempora circum Quadri-*
jugo vehitur curru, cui *Aurati* bis sex *ra-*
dii fulgentia cingunt *Solis* avi *specimena.*
Ammianus lib. 22. *Ctesiphon* quam *rex*
Pacorus, incolarum viribus amplifica-
tam & mœnibus, Græco indito nomine,
Persidis efficit specimen summum. *Gron.*
Specimen] Indicium, argumentum,
omen regni. arietem scil. aurei velle-
tis, cum fatale esset illum regnaturum
apud quem ille arces esset, hunc prius
adeptus est *Atreus* interfecto *Chrysi-*
po fratre. *Farnab.* Pro iudicio & ar-
gumento

Fraude est adeptus; fraude turbavit domum,
 Est Pelopis altis nobile in stabulis pecus, 225
 Arcanus aries, ductor opulenti gregis;
 Cujus per omne corpus effuso coma
 Dependet auro, cujus è tergo novi
 Aurata reges sceptrâ Tantalici gerunt;
 Possessor hujus regnat: hunc cunctæ domus 230
 For-

gumento poni solet. Lucretius lib. 4. *Hoc etiam imprimis specimen verum esse videtur. & lib. 5. Si non ipsa dedit specimen natura creandi. quoniam vero omina & portenta earum, quas præsignificant, rerum quædam indicia sunt, recte arietem auream, noster specimen nuncupavit; quem Attius prodigium portento missum vocarat. Delrius.*

225. *Est Pelopis*] Apud Ciceron. 3. de natura Deorum extant de hoc ariete antiqui poetæ, fortassis Attii in Aetreo, carmina hujusmodi: *Addo huc; quod mihi portento caelestem pater Prodigium misit, regni stabilimen mei; Agnum inter pecudes aurea clarum coma, Quondam Thyestem celerè ausum esse è regia: Qua in re adjutricem conjugem cepit sibi.* Idem.

227. *Corpus infuso coma*] Gruterus è suis hoc: ac Florentinus cum prioribus edd. *effuso.* Nec video cur necesse sit mutare. Hujus coma dependet auro per omne corpus effuso, dejecto, circumjecto, late superfuso: hoc est, aurea per omne corpus sparsa & effusa. Virgilius quarto *Aneidos: & crines effusa sacerdos.* An hoc aliud, quam sacerdos cinibus effusis, vel crines effusos habens. *Gronorius.*

229. *Aurata*] Tantalii nepotes Peloponnesiaci reges sceptrum aurea hujus arietis lana ornare solent. Phialam autem fuisse, in cuius medio inculpeus prominebat caper, tradit Herodotus Hieracleorès apud Athenæum lib. 6. cap. 4. *Farnabius. Sceptrâ*] Ait hujus arietis lanâ aureâ solitos Pelopidas sceptrum ornare; de quo Pausan. in *Bæor.* scriptum reliquit. Deorum om-

nium maxime consuevisse Cherronenfes illud sceptrum colere, quod Iovi fabricasse Vulcanum Homerus cecinit, à Iove acceptum Mercurium dedisse Pelopi, Pelopem Atreo reliquisse, Atreum Thyesti, à Thyeste per manus traditum tenuisse Agamemnonem: & hoc illos præcipue sceptrum veneratos, & hastam nominasse. plura deinde de hujus sceptri cultu & sacris subiungit. Vnde manifestum fit hoc sceptrum hastæ simile fuisse, nec mentitum Iustinum lib. 43. cum tradidit; adhuc Romulo regnante, reges hastas, pro diademate habuisse, easque Græcos sceptrâ nominasse: quod intelligendum puto de hastis prioribus, quæ sunt pila Romanorum, vel venabula Thesalorum, ferro tamen minus lato; non de oblongis illis Macedonum sarissis, quibus hodie pedites utuntur. *Delrius.*

230. *Possessor hujus*] Hoc non abs re confictum fuit, nam in libro Etruscorum, teste Macrobius. Saturn. traditur, si aries insolito colore fuerit inditus, portendi imperatori rerum omnium felicitatem, & Tarquinius in Epitonâ Ostentari Tusci, inquit: *Purpureo aureove colore ovis ariese si apergetur, principi ordinis & generis summa cum felicitate largitatem auget, genus progeniemque propagat in claritate, lactioremque efficit. non est igitur mitum si Phryxus & Helle ab auro ariete servati fingantur, & qui agnum aurea clarum coma possideret, Argis imperatitum eum responsum fuerit. hunc agnum Atreus, interfecto Chrylippo fratre, fuit adeptus; eundem*

Fortuna
 In parte
 Fatale sa
 Hunc, fa
 Confort
 Hinc om
 Per regn
 Pars null

dem amisit A
 fratris fraude
 domus] Leg
 hunc cunctæ
 Doctus edito
 gini forte leg
 est vetus. F
 cuncta vel su
 giæ, atque ad
 penes caput

231. *Sæc*
 tum impetit.
 233. *Fat*
 Avanti & E
 cum legere
 & per passum
 sed pecus: &
 quod Colum
 dubie fatale p
 & seposita in
 Absit autem
 dam pro mura
 var versus. N
 & quia sensu
 juvare vir do
 Fatale sacro
 Etruscus: Fa
 regens. Syna
 Virgilius: *vi*
 bus aureis. E
 Tibridos alve
 dunt vestes. S
 cir sinuato cap
 enim M. O
 sinuato, ut ve
 eodem alludi
 Duce summat
 Sinuato, & li

Fortuna sequitur. tuta sepositâ facer
 In parte carpit prata quæ claudit lapis,
 Fatale saxeo pascuum muro tegens;
 Hunc, facinus ingens ausus, assumptâ in scelus
 Conforte nostri perfidus thalami avehit.
 Hinc omne cladis mutux fluxit malum.
 Per regna trepidus exsul erravi mea:
 Pars nulla generis tuta ab insidiis vacat.

Cor-

dem amicit Aëropes uxoris & Thyestæ
 fratris fraude. *Delrius. Hunc tantâ
 domus*] Lege cum Flor. & Vossiano:
hunc cuncta domus Fortuna sequitur.
 Doctus editor adleverat Vossiani margi-
 ni forte legendum esse *cuncta*. Verius
 est vetus. *Fortuna cuncta domus*, est
 cuncta vel summa fortuna domus reg-
 iæ; atque adeo regnandi potestas, quæ
 penes caput familiæ est. *Gronovius.*
 231. *Saxo*] Propter factum & offen-
 tum imperii. *Farnabius.*
 233. *Fatale saxo pascuum*] Sic ab
 Avancio & Boccacio accepit Fabricius,
 cum legeretur: *saxeo pecu muro*: quare
 & per *pascuum* non intelligit pratum,
 sed pecus: & *pecu pascuum* hic dici,
 quod *Colimella pascuale*. Sed haud
 dubie *fatale pascuum* est illud arcanum
 & sepositâ in parte pratum, locus ipse.
 Abit autem *more*, quod ingerunt qui-
 dam pro *muro*; absit, inquam, ut vi-
 var versus. Neque ideo tantum, sed
 & quia sensu est ineptum: ne pergat
 juvare vit doctus: *more integens*: vel,
Fatale saxo more cingens pascuum.
 Et rusticus: *Fatale saxeo pascuum muro
 tegens*. Synalephe Poëtis frequens.
*Virgilius: viliu onerosum atque ungui-
 bus aureis.* Et alibi: *optato conduntur
 Tibridos alveo.* Et: *centum crei clau-
 dunt velles.* Silius lib. 7. vers. 408. *Du-
 cit sumato captivum ad litora lino.* Ita
 enim Mss. Oxoniensis; non *captivum
 sumato*, ut vulgo transpositum est. Et
 eodem alludit Romana editio prima:
Duce sumato captivum. Silius lib. 6.
Sinuatus, & lib. 10. *Sinuatur*, eodem

modo *ἄριστον δὲ τὸν* ponit. *Grono-
 vius.*
 234. *Facinus ingens*] Hæc verba,
facinus ingens, si in parenthesi ponan-
 tur, majorem exprobrationem habent,
 & odium justius concitant. *Fabritius.*
 235. *Conforte*] Ordo. Ille perfidus,
 ausus ingens facinus, avehit hunc arie-
 tem, confortæ mei thalami, i. e. uxore
 mea Aërope in scelus assumptâ & as-
 sociatâ. *Farnabius.* Conjugem Aërei,
arietis chrysamali proditricem idem Bo-
 caccius vocat *Aëropem*, Ravifius Euro-
 pen, Ægius Apollodori Atheniensis in-
 terpres, *Ἐυρώπην*. Sed hi omnes sunt
 libris depravati, & nominum aliorum
 similitudine decepti; cum ejus nomen
 sit distinctis vocalibus *Aërope*, cum
 apud alios; tum apud Euripidem in
Oreste; *Ἐυρώπης ἡρώτας Αἰγέως
 Ὀδυσσεύς*. Ovid. 11. Tristium: *Si non
 Aëropem frater sceleratus amasset.* In
 quo loco & Gallicæ & Germanicæ
 editiones fere sunt corruptæ. *Fabrit.*
 236. *Mutux*] Quam uterque no-
 strum in alterum molimur. *Farnab.*
 237. *Exsul erravi mea*] Quem
 sensum habet? An Thyelles, exsul
 trepidus regnum meum occupavit?
 Hoc profecto non est *errare per regna*.
 Potius restitue cum Flor. *erravi*. Ego,
 inquit, conspiratione fratris & uxoris
 exactus regia, per meum ipsius regnum,
 velut exsul trepidus ac latitans erravi,
 latebrasque mutavi. Sequenti versu
 quoque Lipsianum, *generis*, confirmat
 idem primæ fidei codex: ubi vulgo
nostri. *Gronovius.*

Corrupta conjux, imperii quassa est fides,
 Domus ægra, dubius sanguis: est certi nihil. 240
 Nisi frater hostis. quid stupes? tandem incipe,
 Animoque sume Tantalum, & Pelopem aspice:
 Ad hæc manus exempla poscuntur meæ.
 Profate, dirum quæ caput macem via.
Sat. Ferro peremptus spiritum inimicum exspuat. 245
Atr. De fine pœnæ loqueris, ego pœnam volo.
 Perimat tyrannus lenis. in regno meo
 Mors impetratur. *Sat.* Nulla te pietas movet?
Atr. Excede pietas; (si modò nostra in domo
 Unquam fuisti,) dira Furiarum cohors, 250
 Discorsque Erinny's veniat, & geminas faces
 Megæra quatiens. non satis magno meum

Ardet

239. *Fides.*] Qua inter nos conveniebat de vicissitudine regnandi per alternos annos. *Farnabius.*

240. *Dubius.*] Incerti filii & hæredes. *Idem.*

241. *Quid stupes?*] *Se ad vindictam excitat.* *Idem.*

242. *Animoque sume Tantalum.*] Hoc à Fabricio est, notante, alios aliter hæc verba legisse & distinxisse, quibuscum sentire non possit. Huic quidem ignosco. Sed quum Comelinus notavit *Mss.* & *edd.* veteres exhibere: *Animoque sume Tantalum*: miror tot sequentes editores non animadvertisse hanc lectionem multo esse elegantiorē. Dicitum Sullæ de Cæsare aliquid simile habet, *Cæsari multos Marios inesse.* *Seatus lib. 10. de Capaneo: scitium coisse animas & corpore in uno stare omnes: ita cuncta replet.* Perit nec eodem Cicetonis post reditum in Senatu: *ut haberet in consilio & fratrem, ab inferis, socium rerum nearum, & omnes Metellos, præstantissimos cives, pœnæ ex Acheronte excitatos.* Vtroque enim intelligitur ob oculos sibi ponere animum & facta sive Tantalii sive Metellorum, & ad ea exempla imitanda

se stimulare. *Gronovius. Tantalum.*] Aude aliquid immane & nefarium, & propone tibi exemplum Tantalii, qui Pelopem interfecit, & Pelopis qui &c. supra vers. 138. *Farnabius.*

246. *De fine.*] Tu de morte respondes, ego de genere mortis & cruciatu quæro. *Idem.*

247. *Perimat tyrannus lenis.*] Mors cita gratiæ & beneficii loco indulgetur. vide vers. 109. *Herculis Fur.* *Idem.*

248. *Impetratur.*] Sic distinxit, per-suasus à *Mil.* aliquot & judicio Comelini, præsertim cum id etiam posteret nexus ac vis sententiæ. Ante distinguebatur: *Perimat tyrannus, lenis in &c.* directe contra mentem *Atræi*, qui qualemcunque mortem beneficii loco ducebat, tanquam finem pœnæ. *Gruterus.*

249. *Si modo nostra in domo.*] Flor. *si modo in nostra domo.* Istiusmodi levitas sunt vers. 259. *maius hoc ira est malum.* Et vers. 265. *facere quid tandem paras?* Et vers. 267. *moris humani tumet.* *Gronovius.*

251. *Geminas.*] Quæ gement mihi furorem. *Farnabius.*

259. *Ipsos*

Ardet fur
 Majore m
Atr. Nil
 Nullum
Sat. Ferr

Atr

Sat. Quo*Atr.* Ipso*Atr.* Fate

Penitusq

Sed rapic

Tonat di

Ut fracta

Vertere

Quod dii

Atr. Nesc

Supraque

Instatque

Sed gran

Dignum

Uterque

Odrylia r

259. *Ipsos*

suos lævicia.

262. *Imo*

lum à Megar

favorem ira

*Idem.*263. *Seren*men. *Fulgur*sereno. *Idem.*264. *Lares*

fides, domu

Laræ filii.

270. *Hoc*

cum Etrusco

dicat, ne ill

medio est s

Mox idem h

ciat. Vt hic

Ardet furore pectus : impleri iuvat

Majore monstro. *Sat.* Quid novi rabidus struis?

Atr. Nil quod doloris capiat assueti modum.

Nullum relinquam facinus; & nullum est satis.

Sat. Ferrum? *Atr.* Parum est. *Sat.* Quid ignis?

Atr. Etiamnum parum est.

Sat. Quonam ergo telo tantus utetur dolor?

Atr. Ipso Thyeste. *Sat.* Majus hoc ira est malum.

Atr. Fateor. tumultus pectora attonitus quatit.

Penitusque volvit: raptor, & quo nescio;

Sed raptor. imo mugit è fundo solum;

Tonat dies serenus; ac totis domus

Ut fracta tectis crepuit; & moti lares

Vertere vultum: fiat hoc, fiat nefas,

Quod dii timeris. *Sat.* Facere quid tandem paras?

Atr. Nescio quid animus majus, & solito amplius,

Supraque fines moris humani tumet,

Instatque pigris manibus: haud, quid sit, scio:

Sed grande quiddam est. ita sit; hoc anime occupa.

Dignum est Thyeste facinus, & dignum Atreo.

Uterque faciat. vidit infandas domus

Odryfia mensas. fateor; immane est scelus,

Sed

259. *Ipsa*] Ipsi Thyestis in se & suos levitia. *Farnabius.*

262. *Imo*] Hæc ferre propter Tantalum à Megera excitum; ipsumque ad favorem iræ & vindictæ incitantem. *Idem.*

263. *Serenus*] Quod malum omnien. Fulgura fallaci micuerunt crebra sereno. *Idem.*

264. *Lares*] Dii domestici; præfites; domus tutelates, Mercurii & Laræ filii.

270. *Hoc, anime, incipe.*] Scribe cum Etrusco: hoc, anime occupa. Quasi dicat, ne ille faciat prior. *Supra: in medio est scelus Postum occupanti.*

Mox idem liber: Quod uterque faciat. Ut hic quoque intelligatur ex

præcedenti: Dignum est. *Gronovius.*

272. *Uterque*] Ego interficiendo fratris natos, ille comedendo suos. *Farnabius.*

273. *Odryfia*] Domus Terei regis Thraciæ, cuius Odrysi incolæ ab Abderis ad Eaxium. *verf. 145. Herkul. Fur. Idem.* De Tereo loquitur, qui fuit rex Odryfarum, (Thraciæ pars est, Thucydides lib. 2. Plinius lib. 5. hist. natural.) quibus sollemne fuit in conviviiis præliari, & se invicem vulneribus deformare, teste *Anmiano Marcellino.* de his loqui puro *Horatium lib. 1. ode 18, & 27. — monet Sithonius non levis Evius. & Natis in usum lætitiæ Scyphis Pugnare, Thracum est. tollite barbarum Morem = Delcius.*

Sed occupatum: majus hoc aliquid dolor
 Inveniat. animum Daulis inspira parens, 275
 Sororque. causa est similis. affiste. & manum
 Impelle nostram: liberos avidus pater
 Gaudensque laceret, & suos artus edat.
 Bene est. abunde est. hic placet pœnæ modus
 Tantisper. ubinam est? tam diu cur innocens 280
 Versatur Atreus? tota jam ante oculos meos
 Imago cædis errat; ingesta orbitas
 In ora patris. anime, quid rursus times?
 Et ante rem subsidis? audendum est, age:

274. *Sed occupatum:*] Ab aliis inventum, & factum, ego novum velim. Farnabius.

275. *Animum silio inspira parens,*] Et hic frustra omnes ingenii nervos intendere summi viri: neque enim citra veteres membranas hoc mendum eximi poterat. Igitur ex Etrusco refinge: *animum Daulis inspira parens Sororque.* Progenit & Philomelan invocat simile flagitium ultutus simili scelere. Vtrobique dolor ζηλοτυπίας permistus, illic ob sororem vitiatam & mutilatam, hic ob uxorem violatam & thesaurum regni interversum. Propterea dicit, *causa est similis.* Aliis Daulia & Daulia ales, cum ipsum πόλις sit Daulia. Sed quasi populus Δαυλοί (sic Megarenibus πείδαση vocari scribit Strabo, unde quidam nomen oppido inditum velint) appelletur, Daulida dicit Seneca: perinde ut Colebis & regionem significat & Medean. Secus πολίτας dicit Δαυλίτας & Δαυλίτας & Δαυλίδες, testis Eustathius in secundam Iliada. Et si cui durum videbitur, scribat: *Daulia inspira parens.* Sed servat veterem scripturam Plutarchus Συμποσ. ή. εξ αν τ Τηρέας η πας γυναικας, πας ην ορθου, πας η παθειν αθεσμα η χετλις λεγεται, η μεχερ νυ. Δαυλιδας ονομασαι πας ορνιθας. Invocatio autem similis Hippolyto vers. 663. Το, τα, σο-

ror, quacumque sideres poli In parte fulges, invoco ad causam parem. Et in argumento meliore, Alexander Asiatica expeditione cum Eleuentem venisset, sacrum fecit Proteus, quod is primus Græcorum ad Trojam euntium pedem in Asia posuisset. Καὶ ὁ νῆς τῆ ἠυσίας ἦν, inquit Arrianus, ἐπιλυχέσθων οἱ ἠυέδῃ ἢ Πρωσεσλάω τῶ Δποῦσων. Curtius lib. 3. in prælio ad Iffon: Victor adhuc Atheniensium Philippus invocabatur. Sic minor Decius, apud Livium, patrem nomine compellans, quid ultra moror, inquit, familiaris fatum? Sic Germanicus apud Tacitum precatur Drusum, ut se eadem ausum libens placatusque exemplo ac memoria consiliorum atque operum juvaret. Gronovius.

277. *Liberos avidus parens,*] Florentinus: *avidus pater.* Et placet, quoniam altera vox de matre proxime præcessit. Idem.

280 *Tantisper.*] Sed interea ubinam est Thyestes? qua ratione illam inventum adducam, ut partes suas agat in hoc scelere? Farnabius. Tam diu] Cur à nocendo tam diu moror? Idem.

282. *Errat;*] Vt oberat. vers. 1145. in Herc. Fut. pro observatur. Idem. *Ingesta*] Ipse suos liberos, quibus jam orbatus fuerit, vorabit. Idem.

284. *Subsidis?*] Deficis, labascis? Idem.

286. Hoc

Quod est
 Hoc ipse
 Nostros
 Inimica
 Nisi cape
 Hac spe
 Hac spe
 Dubium
 Hac spe,
 Fratrem
 Cui tanta
 Gnatis ta
 Dabimus
 Regno ut
 Ex parte
 Spernet
 Malisque
 Præcom
 Illinc ego
 Quamvis
 Sat. Jam
 Atr. Errat.

286. Hoc i
 suos. Farn.
 sed altera re
 estque extenu
 cessat prior.

288. Non
 quod captans
 capie, capient

291. Gurg
 pestatibus ma
 vers. 362. Id

292. Liby
 mari Libyco
 torum arbit
 & fluxu refl
 ad se trahunt
 vpat traho. V
 Idem.

Quod est in isto scelere præcipuum nefas, 285
 Hoc ipse faciet. *Sat.* Sed quibus captus dolis,
 Nostros dabit perductus in laqueos pedem?
 Inimica credit cuncta. *Atr.* Non poterat capi,
 Nisi capere vellet. regna nunc sperat mea:
 Hac spe minanti fulmen occurret Jovi; 290
 Hac spe subibit gurgitis tumidi minas;
 Dubiumque Libycæ Syrtis intrabit fretum;
 Hac spe, quod esse maximum retur malum,
 Fratrem videbit. *Sat.* Quis fidem pacis dabit?
 Cui tanta credet? *Atr.* Credula est spes improba. 295
 Gnatis tamen mandata, quæ patruo ferant,
 Dabimus: relictis exul hospitium vagus
 Regno ut miserias mutet, atque Argos regat
 Ex parte dominus. si nimis durus preces
 Spernet Thyestes; liberos ejus rudes, 300
 Malisque fessos gravibus, & faciles capi,
 Præcommovebunt. hinc vetus regni furor,
 Illinc egestas tristis, hinc durus labor,
 Quamvis rigentem tot malis subigent virum.
Sat. Jam tempus illi fecit ærumnas leves. 305
Atr. Erras: malorum sensus accrescit die.

Leve

286. Hoc ipse faciet.] Comedet sc. suos. Farn. Proletaria lectio, faciat: sed altera restat in Mss. melioribus; estque extenuantis facinus. Itaque facellat prior. Gruterus.

288. Non poterat] Inhiat regno. quod captans ipse, ut piscis escam dum capit, capiente. Farnabius.

291. Gurgitibus] Adriatici maris tempestatibus maxime obnoxii: sic infra vers. 362. Idem.

292. Libycæ] Syttes, sinus duo in mari Libyco cumulis arenæ, qui ventorum arbitrio agitati, variè vadiosi, & fluxu refluxuque impetuosi naves ad se trahunt: unde & nomen iis à *ὄψωπῳ* trahit. Vide Herc. Fur. vers. 320. Idem.

294. Fratrem] Me. *Emphas.* Idem. *Quis*] Quis faciet ut credat? Idem.

299. Ex parte] In regni societatem assumptus. Idem.

302. Preces movebunt.] Florentinus quidem cum Lipliano: Prece commovebo: sed unde conficiendum est, Præcommovebunt, ut rectè factum in quatuor Pall. nosque in duobus Germanicis codd. scriptum vidimus: & jam probaverunt Comelinius, Gruterus, Scaliger. Vt apud Ovidium præconsumere, præcontrectare, prædelassare. Fortassis & deinceps legendum: tunc vetus regni furor. Gronovius. Regni] Infatiata & immensa regnandi cupiditas. Farnabius.

304. Rigentem] Induratum. Idem.

Leve est miserias ferre, perferre est grave.

Sat. Alios ministros consilii tristis lege:

Pejora juvenes facile præcepta audiunt:

In patre facient, quidquid in patruo doces. 310

Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.

Atr. Ut nemo doceat fraudis & sceleris vias,

Regnum docebit. ne mali fiant, times?

Nascuntur istud. quod vocas sævum, asperum,

Agique dire credis, & nimium impie, 315

Fortasse & illic agitur. *Sat.* Hanc fraudem scient

Gnati parari? *Atr.* Tacita tam rudibus fides

Non est in annis, detegent forsitan dolos.

Tacere multis discitur vitæ malis.

Sat. Ipsosne, per quos fallere alium cogitas, 320

Fal-

307. *Perferre*] Gnaviter, & ad exitum perferre. sic Martialis: *Nam vigilare leve est, pervigilare grave.* Farnabius.

308. *Consilii istius lege*] *Consilii tristis*, quod ex libris restituit Scaliger, non est à sciolo, ut censent summi viri: nam & in Florentino, Vossiano, duobusque in Germania collatis olim, obvium nobis fuit. Nam de anapæsto, nec consilii nec consilii anapæstum facit, sed utrumvis τελευταῖος pronuntiandum est. Cur autem consilii tristis sit magis coactum quam consilii istius, non video. Immo diligenter tristis, non sævi, non diris, quia persona est à principe suo adhibiti. *Supplicium* in Medea & Oedipode eadem regione haud dubie τελευταῖος est. In cæteris ex prava lectione anapæstus obfudet. Gronovius.

312. *Vt nemo*] Isti nemo doceat. Farnabius.

313. *Ne mali fiant, times?* *Nascuntur istud.*] Nempe mali. Et hoc Senecæ Epistola 95. *Habemus in commune, quod nati sumus.* nempe cognati, mutuo amantes, sociabiles. Tales nos natura edidit, tales igitur omnibus

& in commune nos præstemus. Sane, quod labore & industria acquisivimus, ejus simus parci atque avari: at ejus, quod innatum est, simus liberales in omnes, nempe amoris mutui, humanitatis, de illo nemini invidemus. Particula, *quod*, pronomen est, non conjunctio. Facile alioqui possis mutare distinctionem: *ne mali fiant, times?* *Nascuntur.* *Istud, quod vocas sævum, asperum, Agique dire credis.* Sic autem Etruscus: non *dire*. Refertur ad consilium, quod altera persona vocaverat *triste*. Gronov. *Nascuntur*] Sive ex me nati, sive ex illius adulterio, mali nascuntur. non ad hoc duce vel magistro opus est. Farnabius.

316. *Illic agitur.*] Apud Thyestem, id est, forte & ipse Thyestes idem in me scelus meditatur. *Idem.*

317. *Tacita tam rudibus fides*] Hoc cum duobus sequentibus versibus *Atræo* dat Florentinus: & rectius, ut videtur. Non audeo, inquit, illos adsumere in conscientiam parati facinoris, ne per imprudenciam ætatis rem prodant & irritam faciant. Secreta tegere nesciant rerum inexperiti. Inde diversum rogat Sattles. Gronovius.

321. Fal-

Falles, u
Atr. Qui
Inferere
Male agi
Parces &
Sciens m
Menelau
Ex hoc p
Et gerere
Pater est
Deteger
Consilia
Fiant mi
Sat. Hau
Fides, ti

321. *Fal-*
nus hæc c
mutata: F
pa vacent.
A. *Quide*
me. Intell
bare tyrann
profus fac
opus est ill
clam. Paris
lib. 14. an
peribunt?
decimus qui
nisi sortiunt
altera resp
ibunt, fatec
& ex fuso,
tu teget
enim præc
Gronovius
324. *Re*
corrumpen
& fracti. I
325. *Ag*
326. *Et*
Quam bel
lius, vide
tur una vo
dendum:

Falles, ut ipsi crimine & culpa vacent?

At. Quid enim est necesse liberos sceleri meo Inferere? per nos odia se nostra explicant:

Male agis, recedis anime: si parcis tuis,

Parces & illi: consili Agamemnon mei

325

Sciens minister fiat, & patri sciens

Menelaus adfit. prolis incertæ fides

Ex hoc petatur scelere. si bella abnuunt,

Et gerere nolunt odia; si patrum vocant;

Pater est. eatur. multa sed trepidus solet

330

Detegere vultus; magna nolentem quoque

Consilia produnt: nesciant quantæ rei

Fiant ministri. nostra tu cœpta occule.

Stat. Haud sum monendus. ista nostro in pectore

Fides, timorque; sed magis claudet fides.

335

CHOR.

321. *Falles?* A. *At ipsi*] Florentinus hæc continuat uni personæ ita mutata: *Falles, ut ipsi crimine & culpa vacent.* Tum respondentem facit A. *Quid enim necesse est liberos.* Optime. Intellige hoc nunc potius probare tyrannum, quasi diceret: Ita profus faciam, ut dicis: nam quid opus est illos participare meam vindictam. Pari brevitate apud Tacitum lib. 14. annal. *At quidam infantes peribunt? nam & ex fuso exercitu cum decimus quisque fuste feritur, etiam strenui sortiuntur.* Pars prior est objectio, altera responsio. Integrum foret: *Peribunt, fateor, idque excusabile est. nam & ex fuso, &c. Troadib. quis tuos artus teget Tumuloque tradet? N. quos enim præcepit locus Reliquit artus?* Gronovius.

324. *Recedis?* Qui dubitas & filios contumperere. quibus si parcas, parces & fratris. *Farnabius.*

325. *Agamemnon*] Fil. Atrei. *Idem.*

326. *Et patris cliens Menelaus adfit.*] Quam belle *patrius cliens* hic dicitur filius, viderint. In optimo codice legitur una voce: *patri sciens.* Quod dividendum: & *patri sciens Menelaus ad-*

fit. Statim omnes veteres: *Ex hoc petatur. non paratur.* Gronovius.

327. *Prolis*] Etiam hinc experiat, filii ne mei stot. an Thyestes, qui uxorem meam corrupit. *Farnabius.*

330. *Eatur.*] Ibunt. *Idem. Multa sed trepidus solet*] Reprehendit castigatque consilium illud Atreus quo decreverat vindicare liberos dolam patrum paratum. Si hoc, inquit, scierint, prodar: neque enim tam rudi ætate magnum istud scelus dissimulent vultu, quamvis maxime cupiant: quare nesciant quantæ rei fiant ministri. *Græc. Multa*] Et tamen in dubio sum, an expediat, eos consilii mei esse conscios, ne forte non bene dissimulent, sed vultu etiam invidi consilium prodant. *Farnabius.*

333. *Nostratu cœpta occule.*] Flor. *occulces.* Gronovius.

335. *Fides,*] Hoc dicere decebat. sed an ita erat? non opinor. imo tyrannus nulli fides: timent omnes, & quos timent odere. ergo melior lectio: *timor.* non arbitror. nam quamvis hoc verum, dici tamen coram tyranno non oportuit, nec tutum multitate. *Delrius.*

C H O R U S .

A diffidiis fratrum, qui ad tempus minas componunt, sumpta occasione, chorus regum ambitionem taxat, quis vere rex sit docet, vitam denique latentem collaudat.

Tandem regia nobilis,
 Antiqui genus Inachi,
 Fratrum composuit minas.
 Quis vos exagitat furor,
 Alternis dare sanguinem,
 Et sceptrum scelere aggredi?
 Nescitis cupidi arcium,
 Regnum quo jaceat loco.
 Regem non faciunt opes,
 Non vestis Tyriæ color,
 Non frontis nota regiæ,
 Non auro nitidæ fores.
 Rex est, qui posuit metus,
 Et diri mala pectoris:

340

345

Quem

337. *Genus*] Nec tamen de genere Inachi fuerunt Tantalidæ, sed successores ejus in regno Argivorum, supra vers. 138. *Farnabius.*

338. *Composuit*] *Adspirat scena chorus videturque pacem sperare missu Agamemnone & Menclao ad Thyestem cum mandatis de conciliatione. Idem.*

339. *Vos*] *O fratres Atr. & Thyest. vel ò reges generaliter. Idem.*

340. *Alternis dare sanguinem,*] *Scioppius fateatur nescire, quo auctore satis locuplete, vel dare vel haurire sanguinem dicatur, cum que istud legat in Thyeste Senecæ, facilius se credere eisdem alibi conquerenti, ista ætate homines Romæ desisse Latine loqui. Cur ergo Ovidius lib. 14. met. multumque ab utraque cruoris Parte datur. Aut si non satis hic ei locuples auctor, cur Livius lib. 3. Dandus est invidiæ sanguis. Et lib. 26. tanta aviditas supplicii expe-*

tendi, tanta sanguinis nostri haurienti est sitis. Gronovius.

342. *Nescitis cupidi arcium,*] *Epistola 95. O quam ignorant homines cupidi gloria, quid illa sit, aut quemadmodum petenda? Gronovius. Arcium,] Dominationis, quam quo titeantur & pro sua lubricine exercent tyranni, arces in urbibus exstructas colunt. Farn.*

345. *Tyriæ*] *Purpureæ. quo colore claret Tyros in Phœnicia, ubi piscium, quorum succo tingitur, piscatus uberimus. Idem.*

345. *Nota*] *Diadema, fascia seu pannus quo reges caput redimire soliti. vid. vers. 523. Idem.*

347. *Non auro nitidæ trabes.*] *Flor. forex. Cicero lib. 4. in Verr. nam bullos omnes aureas ex his valvis, que erant & multæ & graves, non dubitavit auferre. Gron. Auro] Auratæ. Farn.*

348. *Rex est,*] *Rex est, qui non servit perturbationibus. Idem.*

Quem no
 Et nunqu
 Vulgi pr
 Non qui
 Aut unda
 Claro de
 Non quic
 Fervens
 Quem no
 Obliqui
 Non Eur
 Aut sæ v
 Ventosi
 Quem no
 Non stric
 Qui tuto
 Infra ve
 Occurri
 Fato: ne
 Reges co
 Qui spar

353. Non
 argentum, o
 Farnabius.

354. Tag
 volvens are
 355. Liby
 cissima est.

357. Feru
 est enim are
 tur & arefcu
 qui exetum
 raudi mos e

359. Obl
 Idem. Om
 ex parte in o
 mefulmina
 teor. Deliri

361. Au
 rabidus. Pr

Quem non ambitio impotens, 350
 Et nunquam stabilis favor
 Vulgi præcipitis movet.
 Non quidquid fodit Occidens;
 Aut unda Tagus aurea
 Claro devehit alveo: 355
 Non quidquid Libycis terit
 Fervens area messibus.
 Quem non concutiet cadens
 Obliqui via fulminis:
 Non Eurus rapiens mare;
 Aut sævo rabidus freto
 Ventosi tumor Adriæ,
 Quem non lancea militis,
 Non strictus domuit chalybs: 360
 Qui tuto positus loco,
 Infra se videt omnia:
 Occurritque suo libens
 Fato: nec queritur mori,
 Reges convenient licet
 Qui sparfos agitant Daas; 365
 370

Qui

353. Non quidquid] Non aurum & argentum, quod foditur in Hispania. Farnabius.

354. Tagus] Lusitaniæ flu. aureas volvens arenas. Idem.

355. Libycis] Libya frumenti feracissima est. Idem.

357. Fervens] Nativum epitheton. est enim area, in qua frumenta eruntur & arefcunt. fervens à pedibus boum qui extereunt ἀλωος qui priscis trituraudi mos erat; ut & hodie plerisq. Id.

359. Obliqui] In obliquum delati. Idem. Omnes ignes cœlestes maximâ ex parte in obliquum feruntur, maxime fulmina: ut docet Aristotel. in Meteor. Deltrius.

361. Aut sævo rapidus freto] Flor. rabidus. Probe, vel quia præcedente

versus, rapiens. Horatius: Insanientem navita Bosporum Tentabo. Et alibi: Neptunum procul è terra spectare surrentem. Gronovius.

362. Adriæ,] Maris Adriatici procellis obnoxii, utpote ventis, maxime Noto expositi. Farnabius.

364. Chalybs:] Gladius è chalybe. Id.

366. Infra] Quia magnanimitas & humanis calibus superior sub pedibus fortunam videt captivam, omniaque minoris æstimat quam se & conscientiam rectam. Idem.

367. Occurritque] Ex Stoica illa Nania quam ubi vis in Epistolis ingerit Seneca, Mortem portum esse nunquam recusandum, aliquando petendum. Idem.

370. Qui sparfos agitant Daas:] Lege

Qui rubri vada littoris;
 Et gemmis mare lucidum
 Late sanguineum tenent:
 Aut qui Caspia fortibus
 Recludunt juga Sarmatis.
 Certet, Danubii vadum
 Audet qui pedes ingredi;
 Et quocunque loco jacent
 Seres vellere nobiles;
 Mens regnum bona possidet.
 Nil ullis opus est equis;
 Nil armis, & inertibus
 Telis, quæ procul ingerit
 Parthus, cum simulat fugas:
 Admotis nihil est opus
 Urbes sternere machinis,

Lege cum Etrusco: *Dabas*. Populus Scythicus in Margiana, habens ad orientem Baetra vicina, ad occasum Hyrcanos & Parthos, ad meridiem Arianos, ad Septentrionem finem Caspii maris & ostium Oxi fluminis. *Dabas* nulli sunt, sed *Daci*, & hujus vocabuli prior syllaba producit. *Gron.*
 375. *Sanguineum*] Convenient licet reges, maris rubri accolæ, quod cum *Ερυθραίων* diceretur Græcis ab Erythra filio Persei & Andromedæ qui ibi regnavit, Latini Rubrum verterunt, cujus coloris vel arenas vel undas esse credebant. Heb. *דָּבָר*. id est, papyrosum. *Farnabius*.

374. *Aut*] Et licet convenient Armenii qui portas, id est, iter per juga Caspia non claudunt adversus Sarmatas, eorum incurfus non timentes. *Idem*.

375. *Sarmatis*:] Vide Herc. Fur. vers. 538. *Idem*.

376. *Certet Danubium, licet*,] Non temere est, quod Etruscus: *Certet, Danubii vadum Audet qui pedes ingredi*.

Passim in his tragediis *vadum* pro ipso flumine seu fluvialibus undis ponitur. Sic in Hippolyto: *Et viستا pro puppis aufertur vado*. Phœnissis: *trahens opulenta Pœtolus vada*. *Gronov.*
Certet] Licet illi convenient ac certent, qui Danubium Germaniæ fluvium hiberna glacie concretum pedibus calcate non metuunt. *Farnabius*.

379. *Seres*] Pop. Scythiæ Asiaticæ, qui ex arboribus crebra aquarum aspergine mollitis lanuginem depectunt, unde sericum conficiunt. *Idem*.

381. *Nil ullis*] Ad regnum veram, quod bonæ mentis est, nil equis, telis, &c. opus erit. *Idem*.

382. *Inertibus*] Quæ ignaviæ & timiditatis speciem ferant: cum Parthi fugam simulantes *mittant post terga sagittas*. *Idem*.

386. *Machinis*,] Balistis, è quibus *πολιορρητοι* saxa mittunt ad labefactanda & demolenda mœnia. *Idem*.
 Vitruvius tradit, machinam esse continentem ex materia conjunctionem, maximas ad onerum motus habentem

virtu-

Longe fa
 Rex est,
 Rex est,
 Hoc reg
 Stet quic
 Aulæ cul
 Me dulci
 Obscuro
 Leni per
 Nullis ne
 Ætas per
 Sic cum
 Nullo cu
 Plebeius
 Illi mors
 Qui not
 Ignotus

virtutes: ea
 lorum rotun
 ζίνται. *De*

389. *Res*

Hunc versu
 quam eorum
 pro quisquis
 que, non qu
 verficuli auc
 tum eluditu

Rex est, qu
 nachi ulla
 etiam Græc
 non persequ
 & metum,
 gnum adque
 mera. Imm
 quitur amb
 cta mixto
 xit, regem
 morbos pe
 bie cupidit
 tio & favo
 ad cupiend

Longe saxa rotantibus.

Rex est, qui metuit nihil.

Rex est, qui cupiet nihil.

Hoc regnum sibi quisque dat.

390

Stet quicumque volet potens

Aulæ culmine lubrico:

Me dulcis saturet quies.

Obscuro positus loco,

Leni perfruar otio.

395

Nullis nota Quiritibus

Ætas per tacitum fluat.

Sic cum transierint mei

Nullum cum strepitu dies,

Plebeius moriar senex.

400

Illi mors gravis incubat,

Qui notus nimis omnibus,

Ignotus moritur sibi.

ACTUS

virtutes : eaque movetur exarte circulatorum rotundationibus, per *κυκλικὴν κίνησιν*. Delvius.

389. *Rex est, qui cupit nihil.*] Hunc versum *ὁ δὲ λῆξ* Scaliger tanquam eorum temporum, quam *quique* pro *quisquis* usurpabatur: igitur *quisque*, non *quique* scripsisse Monachum versuculi auctorem, sed hoc argumentum eloditur scriptura optimi codicis:

Rex est, qui cupiet nihil. Neque Monachi ulla culpa est. At obloquitur etiam Gruterus, Poëtam hac stropham non persequi duplicem affectum, spem & metum, sed ea tantum, quibus regnum acquiritur impugnaturque vi mera. Immo totus hic Chorus persequitur ambitionem, quæ utroque affectu mixto torquetur. Sic superius dixit, regem esse qui possint metus & morbos peccatoris, inter quos haud dubie cupiditates: tum quem non ambitio & favor vulgi moveat. quo nempe ad cupienda plus quam civilia, Nam si

legamus *cupiet*, quod ipse quoque in nonnullis libris reperit, legendum item priore *metuet*, necessarium non putamus: nec negant Grammatici, hanc temporis mutationem poëtis esse usitatam. Gronovius.

395. *Leni perfruar otior.*] Epist. 94. *laudant otium lenes & sui juris.* Gron.

396. *Nullis*] Vita à populari aura publicisque muneribus remota, non nota civibus. *Proleptis. nondum enim erant Romani, Quirites dicti, vel à Curibus, id est, Sabinis in partem urbis receptis, vel à Romulo Quirino cognominato quod habebat, quæ Sabinis Quiris est, gestare solebat, vel à κύρις: ut alii volunt.* Farnabius.

402. *Qui notus*] Aliis conspicendus propter potentiam: sibi ignotus, utpote, felici fortuna ebrius & ignorantia stupidus, cum sapiens seipsum non esse debeat. *Idem.*

403. *Ignotus*] Qui magis publico vivit, quam sibi.